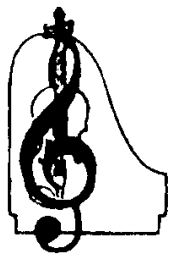

culturele
ANBI

400ste concert

Maandag 17 februari 2020

20.00 uur

Arthur Jussen piano

Lucas Jussen piano

Grote Zaal Deventer Schouwburg

Onze concerten worden mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Gemeente Deventer in het kader van een 'Kleintje Cultuur'.

Dit speciale jubileumconcert werd mede mogelijk gemaakt door een gift van een anonieme particuliere sponsor.

PROGRAMMA

Ludwig van Beethoven (1770-1827)
Acht Variationen über ein Thema des Grafen von Waldstein WoO 67 (1790-1792)
(piano vierhandig)

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)
Sonate in D KV 448 (1781) (twee piano's)
Allegro con spirito
Andante
Molto allegro

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847)
Andante en Allegro brilliant op. 92 (1841)
(piano vierhandig)

PAUZE

Igor Stravinsky (1882-1971)
Le Sacre du Printemps, 'beelden van het heidense Rusland' (1913) (twee piano's)
I De aanbidding van de aarde
II Het offer

Lucas en Arthur Jussen hebben opgetreden met nagenoeg alle Nederlandse orkesten, waaronder het Koninklijk Concertgebouw Orkest, het Radio Filharmonisch Orkest, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Residentie Orkest. Daarnaast waren ze te gast bij het Philadelphia Orchestra, de Academy of St Martin in the Fields en de symfonieorkesten van Dallas, Sydney en Shanghai. Ze werkten samen met dirigenten als Stéphane Denève, Valéry Gergiev, Sir Neville Marriner, Yannick Nézet-Seguin, Jukka-Pekka Saraste en Jaap van Zweden.

Tot de hoogtepunten van het seizoen 2019/2020 behoort het debuut op de Salzburger Festspiele met het Mozarteumorchester o.l.v. Adam Fischer, alsook de seizoenopening in Boston met het Boston Symphony Orchestra o.l.v. Andris Nelsons. Meerdere debuten als bij het Mostly Mozart Festival in New York en het Festival de Lanaudière met het Montreal Symphony Orchestra volgen. Uitnodigingen van het Deutsches

Symphonie-Orchester Berlin, de Münchner Philharmoniker, het Orquesta Sinfónica de Galicia, het Antwerp Symphony Orchestra, het Berner Symphonieorchester en het Hongaars Nationaal Philharmonisch Orkest volgen. In november 2019 stond een tournee naar Japan en Singapore op het programma. Na de cyclus met de pianoconcerten van Beethoven in Rotterdam met Camerata Salzburg o.l.v. Kerem Hasan in maart 2020 volgt er een tournee met Amsterdam Sinfonietta, waarin het nieuwe Bach-album centraal staat. Recitals zijn er onder andere in Amsterdam (Concertgebouw), Baden-Baden (Festspielhaus), Moskou (Tsjaikovski-conservatorium), Londen (Wigmore Hall), Zürich (Tonhalle) en in Schwarzenberg (Schubertiade). Als 'Junge Wilde' van het Konzerthaus Dortmund zullen de broers daar de komende drie seizoenen met verschillende programma's te gast zijn.

Hun eerste pianolessen kregen Lucas en Arthur in hun geboorteplaats Hilversum van Leny Bettman. In 2005 studeerden ze op uitnodiging van Maria João Pires een klein jaar in Portugal en Brazilië. De jaren daarna hadden ze les bij Jan Wijn en bij Ton Hartsuiker. Bij de laatste verdiepten ze zich in de moderne pianomuziek. Lucas vervolgde zijn studie bij Menahem Pressler in de VS en Dmitri Bashkirov in Madrid, Arthur bij Jan Wijn aan het Conservatorium in Amsterdam.

In 2010 tekenden Lucas en Arthur een platencontract bij Deutsche Grammophon. Hun debuut met werken van Beethoven verwierf de platina status en ze sleepten er bovendien de Edison Klassiek Publieksprijs mee in de wacht. Na een succesvolle Schubert-opname (gouden status) wijdde ze hun derde cd *Jeux* aan de Franse pianomuziek. In 2015 verschenen de Mozart-concerten met de Academy of St Martin in the Fields o.l.v. Sir Neville Marriner. Ook dit album bereikte de gouden status en werd door Gramophone UK geschaard onder de '50 Greatest Mozart Recordings'. In maart 2017 verscheen hun album met werken van Saint-Saëns en Poulenc (Koninklijk Concertgebouw Orkest o.l.v. Stéphane Denève), in september 2019 gevolgd door het Bach-album met Amsterdam Sinfonietta.

Ludwig van Beethoven, 250 jaar geleden in Bonn geboren, schreef de **Variaties op een thema van Graaf Waldstein WoO 67** omstreeks 1790, weer terug in Bonn om op zijn broertjes te passen na het overlijden van zijn moeder in 1787. De graaf in de titel is dezelfde aan wie de grootse pianosonate op. 53 is opgedragen.

De variaties zijn in 1794 uitgegeven door Nikolaus Simrock. In zijn correspondentie met Simrock uit Beethoven zijn ongenoegen over het feit dat de voorbereidingen voor publicatie waren gestart zonder eerst met hem te overleggen en dat het zijn voorkeur zou hebben gehad om te wachten met publicatie. Evengoed laat hij ook weten dat hij dan toch wel twee dozijn gratis exemplaren verwacht te ontvangen, controleert hij de drukproeven en complimenteert hij Simrock met de kwaliteit van diens werk.

“Gestern war ich eben in der academie bey Aurnhammer [...] wir haben das Concert à Due gespielt, und eine Sonate in zweyen die ich expreß dazu Componirt habe, und die allen succès gehabt hat.” **Wolfgang Amadeus Mozart** schrijft hier in

een brief aan zijn vader over het concert dat hij op 23 November 1781 in Wenen had gegeven ten huize van Johann Michael von Aurnhammer, waar hij met diens dochter Josepha Barbara het Concert voor twee piano's en orkest KV 365 uitvoerde en de twee musici de première gaven van de **Sonate voor twee piano's KV 448**.

In zijn jonge jaren speelde Mozart vaak met zijn zus Nannerl gezamenlijk aan het klavier, en hij kende de beperkingen van het *quatre mains*. Met twee klavieren zijn de mogelijkheden groter en Mozart benut ze ten volle in zijn Sonate voor twee piano's KV 448. De krachtige unisono opening van het eerste deel *Allegro con spirito* geeft de muziek een welhaast orkestrale allure en imponeert als een opera-ouverture. Grootse

muziek, op één klavier onmogelijk te realiseren. Het lieflijke *Andante* klinkt als een aria uit één van Mozarts opera's, een liefdesduet van twee piano's. Het afsluitende *Molto Allegro* is een voortdurend over en weer tussen de musici. Samenspel en tegenspel, vraag en antwoord, virtuositeit en speelplezier kenmerken deze sonate. ‘Geen enkele wolk ontsiert haar vrolijkheid’, aldus musicoloog en Mozart-kenner Alfred Einstein. Maar de sonate is meer: naast uitbundige speelvreugde zijn er elegische en dramatische momenten en evenmin ontbreekt de typisch Mozartiaanse melancholie. Een rijk geschakeerd meesterwerk, kortom.

In maart 1841 schreef **Felix Mendelssohn-Bartholdy** op één dag zijn ***Allegro brilliant op. 92***. Enkele dagen daarna bracht hij nog wat wijzigingen aan en componeerde hij het ***Andante***. Daarna ontstond nóg een versie, met opnieuw enkele wijzigingen

in het *Allegro brilliant*, maar het is niet zeker of dat manuscript in Mendelssohns eigen handschrift is. De muziek raakte verspreid over verschillende archieven in Europa en pas recent konden de verschillende versies met elkaar vergeleken worden. Het *Andante* is Mendelssohn ten voeten uit, de sierlijke melodiën herinnert aan zijn *Lieder ohne Worte*. Ook de signatuur van het *Allegro* is overduidelijk Mendelssohn, niemand anders dan hij schreef zulke sprankelende en virtuoze muziek.

Le Sacre du Printemps is door **Igor Stravinsky** geschreven voor de Ballets Russes op verzoek van Sergej Diaghilev, de oprichter en artistiek leider van dit Parijse dansgezelschap. (Stravinsky's balletten *De Vuurvogel* en *Petroesjka* waren ook in opdracht van Diaghilev en gingen *Le Sacre du Printemps* voor.) Met een choreografie van Vaslav Nijinsky ging *Le Sacre du Printemps* (kortweg: de *Sacre*) onder leiding van Pierre Monteux in première op 29 mei 1913 in het toen net geopende Théâtre des Champs-Élysées.

Het uitgaanspubliek werd vergast op een heidens ritueel in het pre-christelijke Rusland, dat aan het begin van de lente de goden aanroept om de aarde te vernieuwen. Uiteindelijk geven de goden toe en krijgt het volk zijn zin - maar dat slechts dankzij een mensenoffer: een jong meisje dat zichzelf dood danst aan het eind van het ballet. De choreografie was zeer modern, met dansers die voorover gebogen stonden, naar binnen gedraaid, schokkend en stampend. “Welhaast als beesten”, in de woorden van Nijinsky's zus. De première werd een rel, maar vermoedelijk meer vanwege deze verloren gegane choreografie dan vanwege de muziek.

Hoewel de *Sacre* sindsdien ook uitgevoerd is in andere choreografieën, is het ballet volkomen in de schaduw komen te staan van de muziek. Die was zó sterk en zó vernieuwend dat de *Sacre* algemeen geldt als één van de belangrijkste werken van de 20e eeuw. Het is één van de eerste voorbeelden van het Modernisme in muziek, met een rauwheid die toen nog hoogst ongebruikelijk was, vol met dissonanten en een complexe ritmiek. Die ritmiek is wel het radicaalste aspect van de *Sacre*: geen regelmatig metrum, maar constant wisselende maatsoorten en ongewone accenten. Stravinsky: ‘Die accenten vormen het fundament van het hele werk.’ De symfonische versie van de *Sacre* is bekender dan de pianoversie, maar die laatste werd het eerst uitgegeven en mag dus niet beschouwd worden als een “pianoreductie”: dat doet noch recht aan de ontstaansgeschiedenis, noch aan de intrinsieke kwaliteiten van de pianoversie. Waar de symfonische versie de structurele elementen van de muziek verpakt in het orkestrale kleurenpalet, is de pianoversie geconcentreerder, juist dankzij de afwezigheid van dat palet.

Volgende concert: woensdag 11 maart 2020

Anna Vinnitskaya, piano

In 2007 winnares van de Eerste Prijs op het Koningin Elisabeth Concours in Brussel

programmatoelichtingen en recensies:

www.kamermuziek-deventer.nl